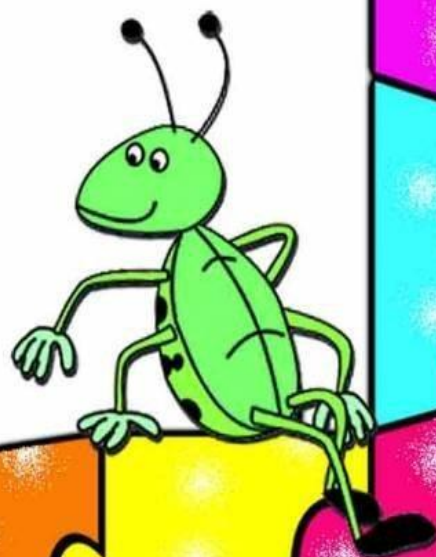
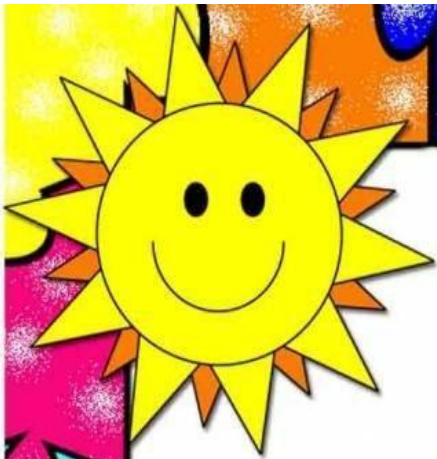

**Поради та рекомендації вихователю,
у групі якого навчається
дитина з особливими потребами**

Інклюзія – система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання в умовах дошкільного чи загальноосвітнього закладу.

Поради та рекомендації вихователю:

- *навчатися толерантно ставитися до особливих дітей, але ні в якому разі не акцентувати увагу на дитині;
- *сприяти тому, щоб кожна дитина відчувала себе прийнятною;
- *сприяти створенню у дитячому колективі атмосфери доброзичливості, справедливості й терпимості;
- *надавати індивідуальну підтримку, але при цьому не відокремлювати дітей з особливими потребами від основної групи дітей;
- *намагатися наблизити навчальні завдання до потреб і можливостей такої дитини;
- *співпрацювати з іншими педагогами і спеціалістами (медсестрою, психологом та логопедом) та батьками в одній команді.

Обов'язки вихователя.

В рамках виконання функціональних обов'язків вихователя групи з інклюзивним навчанням та вихованням повинен:

- організувати навчально-виховний процес з урахуванням особливостей розвитку дітей з порушенням психофізичного розвитку;
- погоджувати навчальну діяльність по відношенню до дітей з особливостями психофізичного розвитку з дефектологом, реабілітологом та практичним психологом;
- дотримуватися професійної етики, не розповсюджуючи відомості, отримані під час діагностичної, консультативної роботи;
- створювати атмосферу емоційного комфорту в групі з метою збереження фізичного, психічного здоров'я дітей;
- проводити роботу з батьками щодо надання їм правдивої інформації про осіб з порушенням психофізичного розвитку.

Інклюзивне навчання та виховання може бути запроваджено для таких категорій дітей:

- *з вадами інтелектуального розвитку;
- *з затримкою психологічного розвитку;
- *з тяжкими вадами мовлення;
- *з порушеннями зору;
- *з порушеннями слуху;

- *з порушенням функцій опорно-рухового апарату;
- *з емоційно-вольовими порушеннями та аутичним спектром.

Дошкільний навчальний заклад відкритий для всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних чи інших особливостей. Тому адміністрація, педагогічний колектив повинні створити такі умови, щоб кожна дитина мала безбар'єрне навчальне середовище, адаптовані навчальні програми та плани, розроблені та опрацьовані методи та форми навчання.

Облаштування простору в дошкільному закладі з інклюзивними групами:

- безперешкодний доступ до приміщення – наявність пандусів;
- дотримання температурно-повітряного режиму;
- наявність достатнього природного освітлення та при потребі забезпечення штучним;
- вибір меблів та правильне їх розташування у коридорі, групі, кабінетах спеціалістів;
- забезпечення необхідними навчально-методичними посібниками, дидактичними матеріалами, обладнанням для занять та ігор;

-облаштування ресурсної кімнати для проведення психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних занять.

Особлива дитина...

«Знедолена природою дитина
Не повинна знати,
Що у неї слабкий розум, слабкі сили.
Виховання такої дитини має бути у
Сто разів чуйнішим,
Ніжнішим та дбайливішим»

В.Сухомлинський

Хто вони: діти з особливими освітніми потребами?

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання. Це передбачає навчання в умовах закладу освіти, враховує індивідуальні особливості, рівень психофізичного розвитку кожного учня та унеможливорює будь-яку дискримінацію.

Метою інклюзивної освіти є забезпечення рівного доступу до якісної освіти в умовах загальноосвітнього простору, пристосованого до задоволення особливих освітніх потреб кожної дитини.

Згідно з законом України «Про освіту» особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту, є **особою з особливими освітніми потребами**.

Згідно Бюджетного Кодексу України, субвенція в 2021 році спрямована на надання державної підтримки для здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами **таких категорій:**

- * сліпих; зі зниженим зором;
- * глухих; зі зниженим слухом;
- * з важкими порушеннями мовлення;
- * із затримкою психічного розвитку;
- * з порушеннями опорно-рухового апарату;
- * з порушенням інтелектуального розвитку;
- * зі складними порушеннями розвитку (зокрема й з розладами аутистичного спектра, зниженим зором і інтелектуальними порушеннями, зниженим слухом і інтелектуальними порушеннями, порушення опорно-рухового апарату і інтелектуальні порушення).

Діти лише з вищезазначеними нозологіями мають особливі освітні потреби та потребують інклюзивного навчання.

Інша категорія дітей, в тому числі з порушенням психологічного розвитку, порушенням поведінки, не підлягає інклюзивному навчанню.

Наш світ не такий безхмарний та яскравий, як нам іноді хочеться його бачити і ми, люди, намагаємося закрити очі та не помічати деяких його особливостей, думаючи, що нас це не стосується і нам це не потрібно.

Ми маємо досвід європейських країн, де люди з особливими потребами вчаться, працюють, створюють сім'ї, виховують власних дітей.

На жаль, у нас це тільки поодинокі випадки. Багато хто із людей мають стереотипну думку, що таких дітей чи дорослих треба ізолювати від світу, аби інші не лякалися, не показували на них пальцем, не засуджували.

Сім'я та заклади освіти мають докласти максимум спільних зусиль аби **навчити дітей толерантно** поводитися з тими, у кого гірший зір, слух, хто не може ходити, розмовляти, хто бачить свій власний світ по іншому, хто гірше розуміє навчальний матеріал, але також має серце, переживає емоції і мріє. А також з **повагою ставитися** до тих дітей, хто трішки інакший, допомагати їм, підтримувати, дружити з ними та любити їх.

Кожна дитина має рівні права на життя та освіту.
Слід пам'ятати, що **особлива дитина – це не вирок, а виклик суспільству!**

Поради батькам дітей з особливими освітніми потребами щодо поведінки під час війни

В наш дім прийшла війна... Ми не знаємо, коли саме Україна отримає перемогу і скільки ще часу доведеться провести в укриттях. Події, що відбуваються у нашій країні, певною мірою торкаються всіх її громадян, і ми розуміємо, що всім нам зараз потрібна допомога, підтримка, аби вистояти вберегти себе і близьких, зберегти своє емоційне й психічне здоров'я. Не менш болісно переживають кризові ситуації діти. Як допомогти їм пережити цей важкий період?

Реакція дитини на травматичну подію залежить від цілого ряду факторів: вік, характер, ступінь тяжкості та близькості до дитини травматичної події, а також рівень підтримки, що отримується від членів сім'ї та друзів. Більшість дітей приходить до тями після травматичної події без професійної допомоги психологів, лише завдяки підтримці близьких. Тому дуже важливо, щоб дорослі уважно стежили за проявом у дитини будь-яких симптомів пригніченості та стресу і завжди були поруч у цей важкий час.

Поради батькам дітей з особливими освітніми потребами щодо поведінки під час війни:

- **Слідкуйте за власною реакцією** на те, що сталося – діти виробляють власну модель поведінки, спостерігаючи за дорослими, які відіграють важливу роль у їх житті. Тому, намагайтеся зберігати спокій і вселяти його дитині, наскільки це можливо.

• **Приділяйте дитині більше уваги** – чуйність та увага з вашого боку дозволять дитині висловити свої думки та відчутти власну захищеність, особливо у важких ситуаціях. Якщо дитина хоче поговорити з вами про свої почуття, заохочуйте її до розмови. Виявіть розуміння того, що вона вам скаже, і поясніть, що такі почуття, як страх, гнів, сум є цілком нормальною реакцією на події. Обіймайте дитину, тримайте за руку. Це заспокоює навіть дорослих.

• **Говоріть з дитиною на зрозумілій їй мові** – будь-яка інформація має бути розказана дитині відповідно до її віку та рівня розвитку. Надлишок відомостей може заплутати маленьких дітей і викликати в них нові страхи та почуття незахищеності. З іншого боку, додаткова інформація допоможе дитині правильно зрозуміти, що ж насправді відбувається. Проговорюйте кожен крок та ваші плани і дії. Якщо ви прямуєте в бомбосховище, або евакуюєтеся з міста, поясніть дитині, що вдома небезпечно і що вам необхідно взяти найнеобхідніше. Особливо важливо пояснити дітям, як зараз важливо, щоб вони робили все, що просять батьки, без суперечок.

• **Обмежте доступ дитини до засобів масової інформації** – намагайтеся захистити дитину від перегляду фотографій та прямих репортажів з місця трагічних подій. Це особливо важливо для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

• **Намагайтеся підтримувати звичайний розпорядок життя, переконайте дитину в тому, що вона знаходиться в безпеці** – підтримка звичайного способу життя дуже переконливо діє на дитину та є для неї чітким, що не вимагає слів, доказом власної безпеки та стабільності. Відволікайте дитину доступними іграми, жартами, розмальовками тощо. Спробуйте дудлінг. Це просте малювання візерунків або зображень. Можна намалювати рибок, кружечки, квадрати, листочки чи щось інше і разом з дитиною заповнювати кожен елемент різними візерунками, лініями і т.п. Якщо ви знаходитесь у бомбосховищі, підвалі, без доступу до олівців/ручок/ігор/розмальовок і т.п., можна рахувати людей навколо, шукати кольори (наприклад на одязі людей), обводити пальчиком свою руку. Читайте книжки, вірші або розповідайте ті, які пам'ятаєте. Намагайтесь говорити спокійним і розміреним голосом. Якщо у вашої дитини є улюблена книга (вірш, казка) і вона просить весь час саме її, то повторюйте її хоч і 100 разів! Бо передбачуваність – це безпека, це заспокоює.

• **Не забувайте про власний душевний стан** – оскільки ви є головним джерелом допомоги та підтримки дитини, ви повинні дбати про себе. Спілкуйтеся з сім'єю та друзями, діліться своїми почуттями та переживаннями з іншими дорослими, особливо з тими, хто переживав щось подібне. Намагайтеся дотримуватися збалансованого режиму харчування. Практикуйте разом з дітьми “квадратне” дихання, яке застосовують у стресових ситуаціях і за панічних атак: вдих (4 секунди) – затримка дихання (4 секунди) – видих (4 секунди) – затримка дихання (4 секунди).

• **Базові потреби** – вода, їжа, сон.

Консультація для батьків

на тему:

***«В чому полягає батьківська підтримка
для дитини з особливими
освітніми потребами»***

Шановні батьки! Найбільше ви зможете допомогти дитині, коли розумітимете та цінуватимете її сильні сторони та особливі потреби. Дитина стає більш впевненою і спокійною, коли розуміє свою особливість та значимість. Залежно від міри розуміння вашої дитини шукайте способи, як допомогти їй усвідомити та працювати з її унікальними сильними сторонами й освітніми потребами. Підбадьорюйте дитину, більше звертайте увагу на її сильні сторони – це допоможе сформувати адекватну самооцінку. Здібності є в усіх дітей, їх потрібно лише виявити і розвивати. Будьте готові допомагати дитині, однак, за найменшої можливості, посилюйте її незалежність. Підбадьорюйте та заохочуйте дитину, щоб виховати у неї впевненість. Хваліть дитину завжди за конкретну дію, будьте красномовними:

- «Ти дуже добре зробив ...»
- «Я бачу, що ти набагато краще вчишся, коли ...»
- «Я помітив покращення в ...»
- «Хочеш, попрацюємо разом над ...»
- «Я дуже ціную твою значну роботу та зусилля, витрачені на ...»
- «Я бачу, ти добре попрацював над ...»
- «Дякую, що ти ретельно виконав завдання...»

Як заохочувати дитину до впевненості та самостійності

■ Складіть список усіх сильних сторін і потреб своєї дитини та часто користуйтеся ним;

■ якщо можливо, допомагайте вашій дитині висловлювати свої думки. Для зразка висловлюйте перед нею свої думки вголос;

■ наголошуйте на позитивному: визначайте, підтримуйте та формуйте сильні

сторони своєї дитини. Створюйте ситуації, де ці сильні сторони можуть якнайкраще виявлятися. Визнання та похвала від інших утворюють міцне підґрунтя для навчання нових і незнайомих навичок чи виконання завдань. Уникайте порівнянь дитини з іншими дітьми, оскільки це нівелює унікальність кожної особистості;

■ надавайте вашій дитині можливості навчитися нового – займатися спортом

чи рукоділлям. Дітям потрібно відчувати, що вони щось вміють або знають, як робити;

■ створюйте для своєї дитини та підтримуйте ситуації, в яких вона відчуватиме

задоволення від допомоги іншим;

■ сформууйте стабільні зразки суспільної поведінки. Вони допоможуть дітям почуватися більш захищеними і краще вирішувати низку соціальних проблем;

■ вдома прищеплюйте своїй дитині позицію «я можу», щоб вона впевнено випробовувала нові навички. Коли дитині не вдається досягати успіху, намагайтеся виробити в неї ставлення до цього як до навчання, а не як до поразок. Запитуйте: «Чого ти навчився?» або «Що ти зробиш інакше

наступного разу?».

Навчайте дитину навичок прийняття рішень

Впевненість приходить тоді, коли дитина має навички вирішення проблем для прийняття правильних життєвих рішень. Дітям потрібен набір навичок, які б допомагали приймати рішення у мінливих умовах життя.

Щоб допомогти своїй дитині вирішувати проблеми, застосовуйте просту

модель їх вирішення:

1. Використовуйте стратегію заспокоєння – перед прийняттям рішення порадуйте до десяти або застосуйте дихальну техніку.
2. Визначте проблему. Нехай ваша дитина висловить існуючу проблему своїми словами. Можливо, вам треба поставити їй запитання, щоб допомогти у цьому.
3. Сформулюйте можливі шляхи вирішення. Не критикуйте жодну ідею.
4. Звужте варіанти, відкинувши ті з них, які будуть незручними або непосильними для вашої дитини.
5. Зважте всі «за» та «проти» тих варіантів, що залишилися, а потім виберіть найкращий з них. Запитайте: «Що буде, якщо ти спробуєш ось так?».
6. Обговоріть, що слід робити для втілення цього рішення і як діяти в разі виникнення проблем.
7. Після прийняття рішення дійте.
8. Оцініть це рішення. Наскільки вдалим було прийняте рішення? Що наступного разу можна зробити по-іншому? Чого ви навчилися? Формуйте таким чином навички вирішення проблем у своєї дитини.
9. Обговоріть шляхи співпраці та активної роботи з партнерами для пошуку взаємовигідних рішень.

Формуйте комунікативні навички дитини

Покращення комунікативних навичок дитини підвищує її шанси стати впевненою, незалежною та успішною дорослою людиною. Ефективні комунікативні навички дають змогу дітям висловлювати свої потреби та побажання, розвивати соціальні стосунки.

Як будувати комунікативні навички вашої дитини

1. Заохочуйте свою дитину висловлювати власні ідеї, почуття, думки та погляди, а самі уважно слухайте. В сім'ї обговорюйте події під час вечері, поїздок на машині, прогулянок або перед сном.
2. Слухайте свою дитину. Додавайте кілька слів, щоб підбадьорити, заохотити до спілкування. Коли навички активного слухання моделюються вдома, дитина, ймовірно, повторюватиме їх під час свого спілкування з іншими.
3. Заохочуйте дитину ставити запитання.
4. Давайте дитині змогу спілкуватися з різноманітними людьми: сусідами, членами родини, молодшими дітьми чи професіоналами.

5. Для тренування комунікацій у різноманітних ситуаціях використовуйте рольові ігри.

Стимулюйте дружні стосунки

Дітям з особливими освітніми потребами можуть знадобитися підтримка та заохочення для налагодження дружніх стосунків. Взаємодіючи з іншими людьми, діти вчаться вирішувати свої власні конфлікти, розуміти суспільні рамки, здобувати повагу інших і розвивати чуттєвість до унікальних потреб інших людей.

Як розвивати дружні стосунки

- Обговорюйте елементи дружби – повагу, довіру, задоволення, прийняття.
- Заохочуйте дітей запрошувати їхніх друзів до себе додому.
- Запросіть друга вашої дитини на якусь сімейну подію.
- Запропонуйте групи, команди чи організації, до яких може приєднатися ваша

дитина – часто дружба виникає в організаціях, де в дітей є спільні інтереси.

- Заохочуйте дитину ставити запитання та демонструвати інтерес щодо інших людей.

Навчайте обстоюванню власних інтересів

Обстоювати власні інтереси - означає висловлюватися та вживати активні дії для покращення ситуації. Вперше діти набувають навичок обстоювання власних інтересів під час спостереження, як це роблять за них батьки, шкільний персонал та інші люди. Чудовим способом підготовки дітей до самостійного життя є моделювання ефективного та співробітницького обстоювання власних інтересів. Діти, які навчилися обстоювати власні інтереси в юному віці, краще підготовлені до самостійності у старшому віці.

Як навчати дитину навичкам обстоювання власних інтересів

■ Починайте змалечку обговорювати сильні сторони та освітні потреби вашої дитини, а також спостерігайте, коли вона вчиться найкраще.

■ Якомога раніше починайте залучати дитину до зустрічей з учителями.

■ Допомагайте своїй дитині готуватися до зустрічей або розмов з учителями та до інших ситуацій, що стосуються навчання. Виділіть час, щоб допомогти своїй дитині записати необхідні для обговорення теми. Якщо потрібно, проведіть рольову гру або моделювання ситуації.

■ Допомагайте дитині встановлювати відповідні та реалістичні освітні цілі та переглядайте результати після їх досягнення.

■ Якомога більше залучайте дитину до оцінювання її діяльності.

■ Допомагайте дитині бути підготовленою та організованою.

■ Заохочуйте свою дитину сповіщати інших, що зусилля помічені й належним чином оцінені. Здатність позитивно впливати на інших – важлива складова обстоювання власних інтересів. Створюйте можливості спілкування з ровесниками, які мають особливі потреби – діти зможуть у них також

вчитися. Відеозаписи успішних результатів можуть бути сильним стимулом для деяких дітей (та їхніх сімей).

■ Усвідомлюйте, як нелегко обстоювати власні інтереси та підтримуйте намагання своїх дітей.

■ Розумійте, що навички обстоювання власних інтересів слід демонструвати, практикувати в рольових іграх, тренувати та оцінювати. Надавайте активну підтримку в початковій та середній школі, щоб отримати високі результати самостійної поведінки в старшій школі.

■ Радьтеся з учителями своєї дитини щодо стратегій і пропозицій для навчання навичок обстоювання власних інтересів.

*Поради для батьків,
які виховують дітей з особливими потребами*

1. **Бережіть свій ресурс.**

Відмовтесь або зведіть до мінімуму діяльність, яка викликає роздратування чи пригнічення. Будьте до себе поблажливими та не звинувачуйте себе в тому, на що не впливаєте.

2. **Будьте інклюзивними.**

Якщо у вас є ще діти, не придумуйте для кожного окрему активність. У побуті та дозвіллі має бути місце інклюзивній діяльності. Можна разом поприбирати чи розважитись у спосіб, який подобається усім.

3. **Навчайтесь у радість.**

Розробіть «карантинний» графік навчання - вчителі чи спеціалісти допоможуть вам із наповненням і консультуватимуть телефоном. Якщо ж думка про заняття викликає спротив, то заберіть слово «не» з меседжу «Карантин – це не канікули». Повернете його, коли разом із дитиною вирішите, що час настав.

4. **Використовуйте нові можливості.**

Якщо дитині потрібна консультація лікаря – спершу передзвоніть, мінімізуйте відвідування закладів охорони здоров'я. Відеозв'язок дозволить передати зміни у поведінці чи здоров'ї дитини. Запишіть відео, якщо такий зв'язок наразі не доступний. Знайдіть інформацію про лікарів, які під час карантину консультують онлайн і безкоштовно: https://bit.ly/likari_online.

5. **Якщо ви не можете вийти з дому, не вистачає коштів на необхідне – звертайтеся по допомогу!**

Багато благодійних та громадських ініціатив можуть підтримати вас.

6. **Уникайте сенсорних перевантажень.**

Планшет чи телефон з іграми, телевізор із останніми новинами, розмови по телефону і скайпу – такий шум виведе з рівноваги будь-кого, а дитину з інвалідністю – й поготів. Мінімізуйте шум, обмежуйте сенсорні подразники. Це позитивно вплине на всіх членів родини.

7. **Більше обійм!**

Діти з інвалідністю, особливо ті, які мають аутизм, поведінкові розлади чи сенсорні порушення, чутливіше сприймають зміни у житті. Найкраще заспокійливе - це обійми найдорожчих. Випробуйте і на собі! Чергуйте обіймашки з тактильними знаками уваги: гладьте дитину по голові, руках, спині.

8. **Мрійте.**

Перебування разом дозволяє побачити – скільки всього ви досягли у розвитку дитини! Повірте у свою дитину ще більше і помрійте, якою вона буде через 10-15-25 років, якщо ви продовжите цю роботу. Намалюйте свої мрії, намітьте план «післякарантинних» активностей з їх реалізації. Робіть це не поспішаючи – у вас іще кілька тижнів попереду!